

EINA SYKĮ SĄVAITĖJE

Kaina metams 15 l., pusmečiui 8 l., 1 mėn. 1 l. 50 c.
Kareiviams per pusę pigiau.
Atskiras numeris 30 c. visiems.

Skelbimai: petto eilutė 40 c.; prieš tekstą dvigubai
:: Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės Aikštė. ::

Vadovėlio puskarininkams reikalui.

Š. m. „Kario“ 4 Nr. su majoro Būroko nurodymu švietimo darbe pilnai sutinku. Bet pas mane kilo klausimas dėl kareivių karinių žinių apmokymo. Kareivių apmokymas iš statutų labai yra sunkus ir nevienodas. Sunkus todėl, kad karininkas negali mokinti kiekvienos pamokos ir todėl priseina kai kuriuos dalykus pavesti mokinti puskarininkams, o kai kurie puskarininkai yra labai silpno bendro išsilavinimo, mažai išsilavinusiems gi nėra suprantami visi statutų straipsniai. Nevienodas apmokymas per tai, kad mokant iš statutų, vienas mokytojas kreipia didesnę dėmesį į vienus dalykus, kitas gi į kitus.

Kad visa tai išvengus, reikalinga paruošti vadovėlis puskarininkams kareivių apmokimui. Tame vadovėlyje turėtų būti trumpi ir kiekvienam kareiviui žinotini statutų straipsniai su klausimais ir atsakymais. Tokio rankvedžio reikalingumą matė rusų armijos vadai, todėl buvo jų išleista net keleta rūšių. Vieni jų buvo su platesniomis žiniomis, kiti gi su trumpomis. Dėl jų lengvumo jais kaip tik ir galėjo naudotis žemesni v-kai, o platesnių žinių galėjo naudoti karininkai iš statutų. Man, kaip tarnavusiam rusų armijoje, prisiėjo net mokintis ir mokinti iš panašių vadovėlių. Pas mane kaip tik panašus vadovėlis yra: Kapitono Vezenkovo „Служба русского солдата“. Jame šalia visų statutų santraukos dar yra parodyti kareivių ir karininkų laipsniai, sveikatos užlaikymo būdai, alga, rūbai, maistas ir kitų kareiviams būtinai žinomų žinių iš fortifikacijos, o ypač su aiškiais fotografinėmis schemomis iš lauko statuto ir t. t.

Panašų vadovėlių būtų nesunku išleisti, susidėjus keletai karininkų ir davus ji peržiūrėti Karo Mokslo Draugijai.

Panašių vadovėlių rusuose buvo labai daug, nes be minėtų taikos laikui buvo ir greitesniam 3-4 savaičių apmokymui visai mažiųjų, kaip 2 maždaug mūsų kareivių užrašų knygutės. Tik minimo vadovėlio susiatyme reikėtų vengti sunkesnių išsireiškimų, kaip pav. yra statutuose.

Išleidus tokį vadovėlį, mes daug ką nuveiktume kareivio apmokyme, tuo labiau naujoko ir būtų didelė pagalba puskarininkams. *Kapit. Petruskevičius.*

Švietimo Komisijoms.

Kariuomenės dalių Švietimo Komisijos gali gauti dovanai iš Karo Mokslo Skyriaus Karių Švietimo Dalies kareivių knygynėliams šių knygų ir brošiūrėlių: 1) Kap. Rusecko. Kas kiekvienam kareiviui žinotina, 2) Ciurlionienės. Laiškai kareiviui, 3) Tallat-Kelpšos. Kariagos Aidai, 4) A. Rimkos ir kap. Rusecko. Skaitymo Vadovėlis, 5) A. Karaliaus. Iš bolševikų gadyinės Vilniuje, 6) J. Mello. Iš neužmirštinios praeities, 7) M. Šalčiaus. Dešimt metų tautiniai kultūrinio darbo Lietuvoje, 8) M. Šalčiaus. Paskaita iš Lietuvos istorijos, 9) Dr. A. Garmaus. Paskaitos iš biologijos ir bakterijologijos, 10) Andersono pasakos, 11) Pr. Mašoto. Šiltieji ir šaltieji kraštai, 12) Kudirkos Raštai (visi šeši tomai) ir dar kitokių.

Daly, kurioms būtų reikalinga šių knygų bei brošiūrėlių, progai pasitaikius, teprišunčia į Karo Mokslo Skyrių įgaliotus karius tų spaudinių išgavimui. Kreiptis į majorą Rusecką.

Daina mūsų kariuomenėje.

Galinga yra daina. Labai didelės reikšmės ji turėjo ir per amžius turės žmonių gyvenime, nes stebėtinai didelės įtakos daro žmogaus sielai. Liūdnas graudus motyvas sukelia net ir kietaširdžiui ilgėsiu ūpą, o linksmesni dainos garsai tuojau jį išdildo ir žavėjančiai įkvepia smagesnės linksmesnės nuotaikos. Niekuomet nedainuoja tikrai labai paniūraus ir šalto būdo žmogus.

Lietuvos gi prikėlime tautinė mūsų daina, o ypač jos dvasia, suvaidino svarbiausį vaidmenį. Žavėjantis lietuvių liaudies dainos motyvas labai patinka netgi visiems svetimtaučiams. Visi žinome, jog labai daug mūsų nutautintų tautiečių lietuviškos dainos gražino Lietuvai. Žinau ir tokių atsitikimų, kad mūsų tautinis himnas su skambiomis liaudies dainomis sujungia užmigusių lietuvių kilmės kraują tokiems mūsų tautiečiams, kurie nuo jauniausių dienų niekuomet negirdėjo ir nepamanė, jog esą lietuviai arba bent lietuvių kilmės. Tokių vyrų nemažas skaičius tarnavo ir dabar dar daug

tebetarnauja mūsų kariuomenė; Nepriklausomybės karo metu jų buvo parodyta tikroji patriotybė ir narsumas.

Prisiminkime pirmuosius mūsų tautos laisvės metus, kuomet mes, blokšdami rusų—bermontininkų—lenkų armijas, su skambiomis kariagos dainomis nešėme laisvę išvaduotiems Lietuvos miestams ir kaimams. Kokį laimingą džiaugsmą suteikė tiems mūsų broliams ir draugams mūsų karo aidai! Prisiminkime, kaip tuomet šluostė džiaugsmo ašaras seneliai, o sveikas jaunimas dideliu džiaugsmu glaudėsi prie mūsų dar neskaitlingų būrių. Tos mūsų savanorių dainos buvo tai džiaugsmo, geresnės ateities ir laisvės simbolis. Taip, lietuviška daina padarė stebuklą.

Karių gyvenime daina ir muzika visuomet vaidino ir vaidins svarbų vaidmenį. Seniau kariuomenės būriai prieš pačias kautynes klaupdavo ir nusiėmę šalčius, giesmėmis maldavo dangaus palaiminimo sunkiam ir pavojingam žygiui — tos giesmės, kartu visų karių giedamos, tikrai sukeldavo karingesnės dvasios ir tikėjimą į pergalę, neįmanomas be dvasios. Karo lauke, apkasuose, tvirtovėse, manevruose, kareivinėse, mokomose aikštėse — visur ir visada girdėtis kariagos bei šiaip liaudies dainelės. Grįžtant iš varginančių užsiėmimų, smagiau ir linksmiau pasidaro, traukiant sutartinę; nuovargis, alkis nenorom užsimiršta ir širdyje smagiau darosi. — Juk tiesa? Naujokams atvykus kariuomenėn ir negirdint to viso, ar būtų jiems miela pradėti naujas kareivio gyvenimas, negalint užmiršti paliktos šeimos ir namų? Išmoktos kareivių dainos sumažina ilgesį. Pagaliau, ar kariuomenės paradas būtų įdomus ir malonus žiūrėtojams ir patiems parado dalyviams be karinės muzikos ir dainų? Manau, kad tokių nebylių ceremonijų niekas nesiveržtų nė pamatyti ir instinktyviai manytų tokią kariuomenę bejėgia esant. Turėtų būti aišku, jog kariuomenėje muzika ir dainos yra būtina reikalingos dvasiai, kaip medžiaginis bei techninis aprūpinimas kūnui.

Bet, mieli ginklo draugai, apsižvalgykime aplink save ir pasižiūrėkime, kaip mes į tą būtinumą gyvenime žiūrime. Kur gi nuaidėjo mūsų dainos? Šiandien, nežinia kodėl, ne visose dalyse ir, dar blogiau, ne visose kuopose dainuojama. Jei kartais kur ir sudainuoja kuopa — tai tik klausykis ir nusispiauk: rusų karinių dainų melodijos! Mūsų tamsioji liaudis, žinoma visomet esti linkusi prie rusiškų dainų, bet patekusi kariuomenėn ir pamokinta tikrų lietuviškų karinių dainų—mielai jas ima dainuoti ir labai jas pamėgsta. Šiandien, deja, jau nesigirdi dainuojant gražių ir tikrai kariškų dainų: Tallat-Kelpšos: „Mes, Lietuvos jaunuomenė“, „Kur lygūs laukai“, „Nors vėtros užia aplik mus“, „Marš marš kareivėliai“, „Juodbėriai, galvas aukštyn“, „Eina garsas nuo rubežiaus“ ir t. t. ir t. t. Nėra kam šių dainų pamokyti.

Kauno miesto gatvėse jau šešti metai girdėti puikiai dainuojant Karo Mokyklą. Kiekvienos laidos turėta didelis savas įvairių dainų rinkinys. Kaip kariūnų kuopa dainuoja tai, rodos, tiesiog būtų operos choras! Didžiausia žmonių minia ją toli palydi, negalėdama atsigerėti; visuomet apie kariūnus geriausia atsiliepia ir džiaugiasi. Bet vos tik įvyksta kurios laidos auklėtinų pakėlimas į karininko laipsnį—sudiev brangios dainelės! Nes gautų naujų valdinių neapmokinama tų dainų, kurias taip puikiai ir gerai dainavo Karo Mokykloje, nei patys niekuomet jau po to nesudainuoja.

Ginklo draugai! neleiskime įsigalėti mus pavergusiam ištižimui ir apsilaidimui — juk iš Karo Mokyklos išėjome visi pasiryžimo ir energijos kupini. Neapleiskime karinių dainų. Kariuomenės eilėse vargonininkų arba šiaip muzikoj nusimanančių kareivių maža tėra — ši užduotis tenka karininkams, kurių maža yra su silpna klausa. Pamokykime vieną kitą

kuopą dainuoti ir išmokykime karinių dainelių, o po kiek laiko pulkas pats ims jas dainuoti. Bet pirmiausia privalome atratinti kareivius nuo svetimų motyvų — ačiū Dievui, užtekinai turime labai gražių, skambių, savų tautinių motyvų — dainų, kurios taip užmirštos liko. Atgaivinkime šias dainas, o greitu laiku atsiras dar daugiau naujų, karingų.

Šis darbas yra ne visai lengvas, bet gi dirbant viskas lengvai pasiekama. Jei dar tektų aukščiau aptartas apsilaidimas kokioj nors daly užtikti — gėda bus ne daly vadams, bet mums, jauniems karininkams.

Ltn. P. Jurgelėvičius.

Amerikos kariuomenė.

Amerikos Jungtinės Valstybės, susidedančios iš 48 atskirų apygardų arba valstybių, turi žemės plotą 7.840.000 kv. kilometrų, 100 milijonų gyventojų, iš kurių 6.8 milijonai negrų ir 200.000 naturalizuotų (priimtų pavaldinybėn svetimšalių) geltonosios rasės (kinų, japonų). Vietiniai gyventojai raudonodžiai nyksta ir netolimoj ateityj nustos gyvavę kaip atskira, savystovė rasė.

Santykis tarp pramonės ir žemės ūkio gyventojų maždaug kaip 55% į 45%.

Jungtinės Valstybės nuo 1789 m. turi reguliarią kariuomenę, t.y. nuo sujungtos valstybės įsisteigimo.

Bendro priverstino karo prievolių atlikimo Jungtinėse Valstybėse niekad nebuvo (išskyrus 1917 — 18 metus, kuomet ir Anglijoje laikinai buvo įvesta). Jungt. Valstybėms nereikalinga taikos metu laikyti stiprios kariuomenės, kadangi jos neturi stipraus sausumos kaimyno, o Meksika ir Kanada, palyginus su Jungt. Valstybėmis, negaiima tokiomis (stipriomis) skaityti.

Jungtinių Valstybių sausumos ginkluotos jėgos susideda iš reguliarių kariuomenės, tautinės gvardijos, atskirų valstybių milicijos ir organizuotų krašto rezervų.

Reguliarė kariuomenė susideda iš samdytų kareivių, kurie pasižada 3-ų metų tarnybai. Išėjus šiems 3 metams jie gali kasmet dar vieniems metams pasilikti tarnyboje.

Tautinė atskirų valstybių gvardija susideda iš savanorių, kurie pasižada 3 metus tarnauti; kiekvienais metais jie šaukiami dviejų savaitių mokslui. Ypatinigiems atsitikimams, k.t. betvarkei numalšinti ir t.t., jie randasi savo valstybės vyriausybės žinioje. Praėjus 3 metams jie pereina tautinės gvardijos atsargon.

Organizuota atsarga susideda iš savanorių, kurie pasižada kasmet atlikti dviejų savaitių mokslą ir karo laiku tuojau stoti vyriausybės žinion. Minimi savanoriai pasižada 3-ms metams.

Kadangi taikos metu visa karo organizacija gana palaidi, kuriama išimtinai savanorių tarnybos principu, todėl Jungt. Valstybėse atkreipta ypatinga dėmesys jaunimo sportą, kuris irgi vykdomas laisvu noru.

Taikos metu Amerikos kariuomenė turi sekantį sąstatą: a) reguliarė kariuomenė 18.000 karininkų ir 150.000 puskarininkų ir kareivių (aukščiausioji norma), bet pastaruoju laiku turima viso 15.000 karininkų ir 155.000 puskarininkų ir kareivių.

b) Tautinė gvardija — viso 212.000 žmonių (aukščiausioji norma); pastaruoju laiku turima tik 136.000 žmonių; manoma iki 1924 m. pasiekti gvardijos sąstato iki 435.000 žmonių.

c) Organizuota atsarga — viso 66.000 atsargos karininkų, 100.000 kandidatų atsargos karininko pareigoms ir arti 3.000.000 puskarininkų ir kareivių, kurie apmokinti ir daugumoje dalyvavę kare, bet tikrai nuolat užskaitomi organizuotos atsargos sąstata.

1921 m. 45.000 žmonių savo noru sutikusių, buvo užskaityta organizuotos atsargos sąstatan.

Taikos metu reguliari karioomenės išskirstymas sekantis: žymiausias jėgos, 115.000 žm. stovi pačioj Amerikoj, 16.000 žm. Filipinų salose, 13.000 žm. Gvajaj, likusi išskirstyta Panamoj, Portorikoj, Kinuose ir Aliaskoj. Daug reguliari karioomenės karininkų ir puskarininkų nuolat prikomaniruojami prie organizuotos atsargos apmokymo kursų.

Tautinės gvardijos išskirstymas visiškai nelygus. Kai kurios valstybės užlaiko viso tik kelus žmones, kitos turi iki 10.000 žm., o Niu-Yorko valstybė — 16.000 žm.

Atsargos karininkai, skaitomi organizuotos atsargos sąstata, skirstomi į veikiančias 9 korpuso karo apygardas ir į apygardas: Filipinų salų, Gvajajaus ir Panamos; kandidatai į atsargos karininkų pareigas universitetuose ir aukštosiose mokyklose, o taip pat savo apygardos vadovybės pavaldiniai, atsargos puskarininkai ir kareiviai irgi išskirstyti į karo apygardas.

Sausumos karioomenės (reguliarė karioomenė, tautinė gvardija ir organizuoti rezervai) ir karo laivyno aukštoji vadovybės valdžia yra Jungt. Valstybių prezidento rankose. Sausumos ginkluotų jėgų valdymas yra karo ministerio rankose, kurį paskiria prezidentas.

Karo ministeriui duodamas karo specialistas generolas, kaipo generolas-kvartirmeisteris.

Amerikoje, kaip dabar Prancūzijoje, jau taikos metu turima vyriausias visų ginkluotų šalies pajėgų vada; taikos metu jis veda taikos ir karo karioomenės organizaciją, mobilizacijos paruošimą ir visų Amerikos karioomenės dalių išvystymą, karo metu jis yra vyriausiuoju karioomenės vadu (šiandien tą vietą užima generolas Pershing).

Kadangi taikos metu šių dviejų pareigų funkcijos (veikimai) yra tiesiog karioomenės štabo viršininko funkcija, tai pastaruoju laiku šias pareigas užima vienas asmuo (Pershing). Jam padėti paskirtas adjutantas, kuris karo metu privalo tapti veikiančios karioomenės štabo viršininku.

Generalis štabas pavestas karo ministeriui. Jis susideda iš „didelio generalio štabo“, priekyje su generalio štabo viršininku (dabartiniu laiku yra gen. Pershing, kuris tose pareigose priklauso karo ministeriui), 4 generolų—kvartirmeisterių ir 88 karininkų, o taip pat generalių štabų apygardose (karo metu korpuso štabuose), ir divizijų ir brigadų štabų.

Jungtinių Valstybių teritorija išdalinta į 9 korpuso (karo) apygardas.

Karo ministerija su generaliu štabu, vyriausiu vadu ir dalinimas į 9 karo apygardas — bendra visoms trimis karioomenės kategorijoms (reguliarai karioomenei, tautinei gvardijai ir organizuotai atsargai).

Reguliarė karioomenė susideda iš: 7 pėstininkų ir 2 raitelių divizijų, specialių korpuso karioomenių, karioomenės dalių stovinčių ne karo apygardose, ir karo mokyklose.

Apie Amerikos karioomenės dalių organizaciją, apmokymą ir t. t. pakalbėsime kitą kartą.

J. Betcheris.

Parakas ir kitos sprogstamosios medžiagos.

Parako istorija. Nuomonės apie tai, kada parakas buvo išrastas labai įvairios, bet visų tikriausia, kad parakas ir kitoki sprogstamieji mišiniai visų pirma buvo dirbami Kinuose. Taipgi Indijos tautos vartojo sprogstamąsias medžiagas rakėtoms. VII amžiuje Kalninkovas išrado „graikišką ugnį“ — mišinį labai panašų į paraką. Taipgi arabai nuo senų senovės mokėjo daryti degamus mišinius, bet tik XIII amžiuje tam reikalui pradėjo vartoti anglį, salietra ir sierą, tuo būdu, vadinasi jie pirmi išrado paraką. Europoje pradėta parakas vartoti 1313 m., kada vienu iš Bertoldas Švarcas pasiuntė jį naudoti šaunamiesiems ginklams. Pirmą kartą kare pavartoti šaunamieji ginklai su paraku vidury XIV amžiaus, apgulant tvirtoves kautynėse prie Kresio. Lietuvoje, berods, pirmą kartą šaunamasis ginklas su paraku buvo pavartotas kryžiuočių, apgulant Veliuonos pilį 1341 m., kuriuo buvo nukautas Didysis Lietuvos Kunigaikštis Gediminas. Rusijoje šaunamieji ginklai pasirodė 1389 metuose.

Parako sudėtis. Parakas yra mišinys kalio salietros, sieros ir anglės. Jis užsidega nuo 300° karščio, paliečiant įkaitintu daiktu, nuo trinties ir skėlimo. Kiekvienas parako grūdelis sudega nuo paviršiaus į centrą ir kuo didesnis santykis grūdelio paviršiaus su tūriu, tuo didesnė sprogi jo pajėga. Sudėtinės parako dalys turi būti kiek galima grynesnės, salietra turi būti laisva nuo chlorinių metalų, sierą — nuo sierin. rūkšties, anglis turi būti greitai sudeganti ir mažai tepaliekanti suodžių.

Sudėtinių parako dalių santykiavimas įvairiose valstybėse yra maždaug toks.

Pašnekėsiai su naujokais.

1. Apie karioomenę ir jos reikalingumą.

Štai, vyrai, jūs patekote karioomenėn ir turėsite joje pagyventi pora metų. Todėl, kad galėtumėt ištikimai ir sąžiningai su rimtu pasiaukavimu tarnauti karioomenėje, privalote žinoti, kam ji yra reikalinga ir kodėl mes privalome joje tarnauti.

Nuo pat senovės tarp tautų, buvo atkaklios kautynės, karai. Kuomet nors tautos gyvenamas kraštas likdavo prieš apniktas, tai visi to krašto vyrai, išskiriant bejėgius senius ir nepilnamečius jaunikičius, imdavo savo šarvus, ginklus ir drauge eidavo grobuonio prieš vyti lauk iš savo krašto.

Su laiku pasidarė kitaip. Kiekvienoje šalyje gyvenimas ėmė eiti platesniu keliu: dirbami laukai, miestuose yra daug amatninkų, krautuvų, visokių sandėlių, įstaigų, organizacijų, yra valdžia su daugeliu savo įstaigų. Tai jėgu dabar kraštą užpuola priešas ir visi to krašto vyrai išeitę prieš mušti — kas gi pasilikty jų namuose, krašto viduje, kas gi rūpintų likusiais gyventojais, kas laukus arty, kas apsaugotų ramų beginklių gyventojų gyveni-

mą nuo vagysčių, žudynių? Moterys ir vaikai patys neapsieitų be pagalbos. Taigi, kaip matote, nuo darbo negali visi vyrai atsitraukti, negali visi išeiti kariuoti. O antra — jų visų kartais būtų ir per daug kraštui ginti. Čia jau atsiranda būtinas reikalas visuomet turėti tam tikrų vyrų organizaciją, kuri galėtų visuomet budriai saugoti krašto sienas, o reikale ir ginti jas, nes kuomet priešas įsiveržia krašto, valstybės vidun, tuomet jau ne laikas šaukti rinktinis vyrus priešui išvyti. Tokių vyrų organizacija tai ir yra karioomenė. Jai ir tenka rūpintis visos valstybės apgynimu ir apsaugojimu. Ji sergėja visus savo valstybės pakraščius, o jeigu priešas bando varžtu veržtis per sieną — sulauko jį ir toliau neleidžia. Tokiu būdu, matote, krašto gyventojai gali ramiai gyventi, o daugiau pasidaruoti gauna tikrai karioomenė.

Karioomenė ir valstybės viduje reikale suteikia pagalbos: tiek policijai, tiek ir visiems gyventojams, visuomenei. Padeda didesnes plėšikų bandas sugauti, didesnius gaisrus gesinti, tiltus apsaugoti nuo potvynių pavojaus, sniego pusnių užpūstas trobas ar traukinius atkasti, ir daugelyj kitų nelaimingų atsitikimų, kuriuos sunku iš anksto numatyti.

	Vokietijoj	Anglijoj	Prancūzijoj	Rusijoj
Salietros	74	75	74	75
Sieros	10	10	11,5	10
Anglies	16	15	15,5	15

Parakui dirbti siera, gera pūri anglis ir salietra susmuikinami tam tikruose būgnuose, besisukančiuose apie savo ašis, kuriuose yra žalvariniai rutulėliai arba sumalami malūnuose. Paskiau visa tai sumaišoma ir presuojama (spaudžiama). Paskiau per įvairius sietelius parakas skirstomas į rūšis, sulig grūdelių stambumo. Tuos grūdelius deda į besisukančius būgnelius poliruoti. Kartą poliruotas parakas džiovinamas ir vėl poliruojamas. Geras parakas turi slanco pavidalą; mėlyna spalva rodo, kad jame per daug anglies, sudrėkęs parakas atrodo juodas. Parakas neturi būti žibančiai nupoliruotas; atskiros dėmelės rodo, kad salietra kristalizavosi. Parako grūdeliai turi būti maždaug lygaus dydžio. Trinant paraką delne grūdeliai turi būti kieti ir lygiai girkždėti. Geras parakas, pilstant nuo vieno popieros lapelio ant kito, neturi popierio tepti; uždegus turi sudegti, mažai tepalikdamas suodžių ir neuždegdamas popieros. Lyginamasis parako svoris (palyginus su vandeniu) 1,56—1,78.

Parakas gali įtraukti į save daugiau 14% drėgmės, bet tik su 5% drėgmės nenustoja gerų savybių; paprastai parakas turi tik 2% drėgmės. Parakas geriausiai užsidega nuo užgavimo geležies į geležį, geležies į skaitvarį, skaitvario į skaitvarį, kiek sunkiau susitrenkus nuo trenkimo švino į šviną, švino į medį, į varį arba žalvarį.

Parakui sudegus jo liekanose ir dūmuose randama šių medžiagų:

Žiūrint kuriam tikslui parakas dirbamas, nuo to ir jo sudėtis kiek keičiama. Karo tikslams dirbamas parakas turi 75 dalis salietros, 10 dalių sieros ir 15 anglies; medžioklei — 78,5 d. salietros, 10 d. sieros ir 11,5 anglies; minoms — 66,6 d. salietros, 16,7 d. sieros ir 16,7 d. anglies. Vienas kilogramas parako duoda 225 panašaus į dujas produkto ir 622,5 kalorijas šilumos.

Senovėj sudedamosios parako dalys buvo smulkinamos ir mašomos rankomis. XVI amžiuje Prancūzijoje pradėjo dirbti grūdinį paraką. 1777 metais pran-

Tur būti, dar pamenate rusų ir vokiečių laikus? Rusai ką tik norėjo — tą mums darė, negirdėtai visam pasauly būdais mus persekiojo — gaudė lietuviškas knygas, laikraščius ir netgi maldaknyges! Už juos į kalėjimus ir visam gyvenimui Sibiran išvare davė. O kiek iš Lietuvos duonelės ir visokiausių turtų Rusijon nuplaukė! Per savo žandarus ir kazuks čiulpė mūsų kraują, sveikatą, jėgas, turtus; Lietuvos sūnus kariuomenėn ėmė ir siuntė į tolimiausius kraštus, kur lietuviai dažnai neišgydomai susirgdavo, gyvybę savo palikdavo. Taip rusai visą mūsų tautą smaugė, marino, o lietuviai daugiau šimta metų turėjo visą tai kentėti.

Per karą mūsų nuvargusių Tėvynę užgriebė vokiečiai. Kiek jie iš Lietuvos miško, duonelės, gyvulių ir kitų turtų išvežė ir kaip mūsų sprandu jodinėjo — visi tai atsimename. Vokiečiai buvo mūsų šalyje viešpatiai, tai ir viešpatavo ant mūsų taip kaip jie norėjo.

Bet 1918 ir 1919 m. iš visų kaimų ir miestelių ėmė traukti senan Vilniun ir Alytun savanoriai. Lietuviai, tiek amžių kankinti, sudavė savo priešų kailin ir visi neprašytieji ponai išrūko iš mūsų žemelės

cūzų mokslininkas chemikas Laruasie darė daug mėginimų su paraku, paskiau mokslininkas Bertoletas surado geriausį parako dalių santykį, butent: 16 dalių salietros, 1 d. sieros ir 3 d. anglies.

Apie kitas sprogstamąsias medžiagas pakalbėsime kitame „Kario“ numeryj. *Vyr. leit. Majus.*

Kas su dujomis — kas su šoviniais.

Vienas neatsargus vokiečių darbas atidengė tuos paslapčius, kuriuos kiekviena valstybė stengėsi prieš kitas laikyti paslapy. Vieną gražią dieną Vokietijoje vienoje laboratorijoje žuvo septyni mokslininkai profesorai. Visi, girdi, dirbo valstybinėje karo laboratorijoje, ieškodami cheminių gaminių žmonėms žudyti. Tik nelaimė — patys nušizudė. Tokie buvę malonūs mokslininkų išradimai, jog radinys — dujos buvo be jokios spalvos, be jokių jautimų ir be skonio, net išradėjai nepajutę mirties baisenybių. Bet šis radinys jau rastas, jo tyrinėti giliau nereikės, o reikės dar išgalvoti, kaip geriau pritaikinti vartoti fronto linijose. Bet jau čia menkas dalykas — jei mokėjo suderinti cheminius elementus dujoms, tai vartoti jas ras šimtą būdų.

Prancūzai, kurie tiek giliai yra įlindę į visas vokiečių gyvenimo sritis, kurie net liaudies dvasią, ūpą tyrinėja, negalėjo nieko tikro sužinoti apie vokiečių rengiamas karo tikslams dujas. Prancūzų spauda spėlioja, jog negalimas dalykas, kad vokiečiai negalvotų įvairių priemonių karui vesti, o turi kur nors požemėse laboratorijas. Sako, spėlios — ne visados apsiriksi; taip šiuo kartu su prancūzų spauda ir atsitiko.

Bet mums dujos jau žinomos nuo pasaulio karo. Tačiau karo dalykų žinovai išranda tų dujų kautynėse netikslumus, būtent, jos turėjo spalvą, matomos — kas duoda galimybės pavojui išvengti; antra vertus priešas suima jas į indą, suranda iš ko ir kaip jos daromos, kas tuoju leidžia rasti būdus su jomis kovoti. Todėl, karui tęsiantis, panašios dujos būtų nustojusios vertės. Vokiečių laboratoriai — profesorai pradėjo ieškoti, dar karui besitęsiant, tokių dujų, kurios būtų — „niekas“, arba „O“ (nulis), reiškia nematomos, neįaučiamos... Visai pasiteisina kai kurių užsienio spaudos spėliojimai, jog vokiečių galvočiai dabar tarpe savęs ginčijasi — per vieną dieną ar per dvi dieni dujomis

Pradėjo vėl Lietuva gyventi. Savo valdžia, visų žmonių rinkta, savo kalba visoje šalyje, sava kariuomenė; savo duonelę patys valgome, o perteklių kitiems kraštams paroduodame, ko mums patiems trūksta — kitose šalyse nusiperkame; mokesnių, mokame tik tai tiek, kiek reikalinga, kad kraštą tvarkyti ir kariuomenę aprūpinti visa kuo gerai.

Jei toksai gyvenimas mums visiems yra brangus, tiek amžių mūsų tėvų svajotas ir faktai mūsų sulauktas, ir jei mes nenorime vėl gyventi vergišku gyvenimu ir eiti baudžiamą beširdžiams lenkams, žiauriesiems vokiečiams arba išbadėjusiems rusams, jei mes norime būti pilnai laisvi žmonės, tai privalome tą taip sunkiai iškovotą laisvę ir toliau apginti.

Lietuvai laisvę ir nepriklausomybę iškovojo ginkluoti jos sūnūs, kariuomenė — tai kariuomenė tik ir gali tąją laisvę apsaugoti, apginti, o likusioji krašto gyventojų dalis tik visokeriopai tam kilniam kariuomenės darbui padeda, todėl kariuomenėje privalo sąžiniškai ir dorai patarnauti visi šalies vyrai.

Ltn. P. Jurgelevičius.

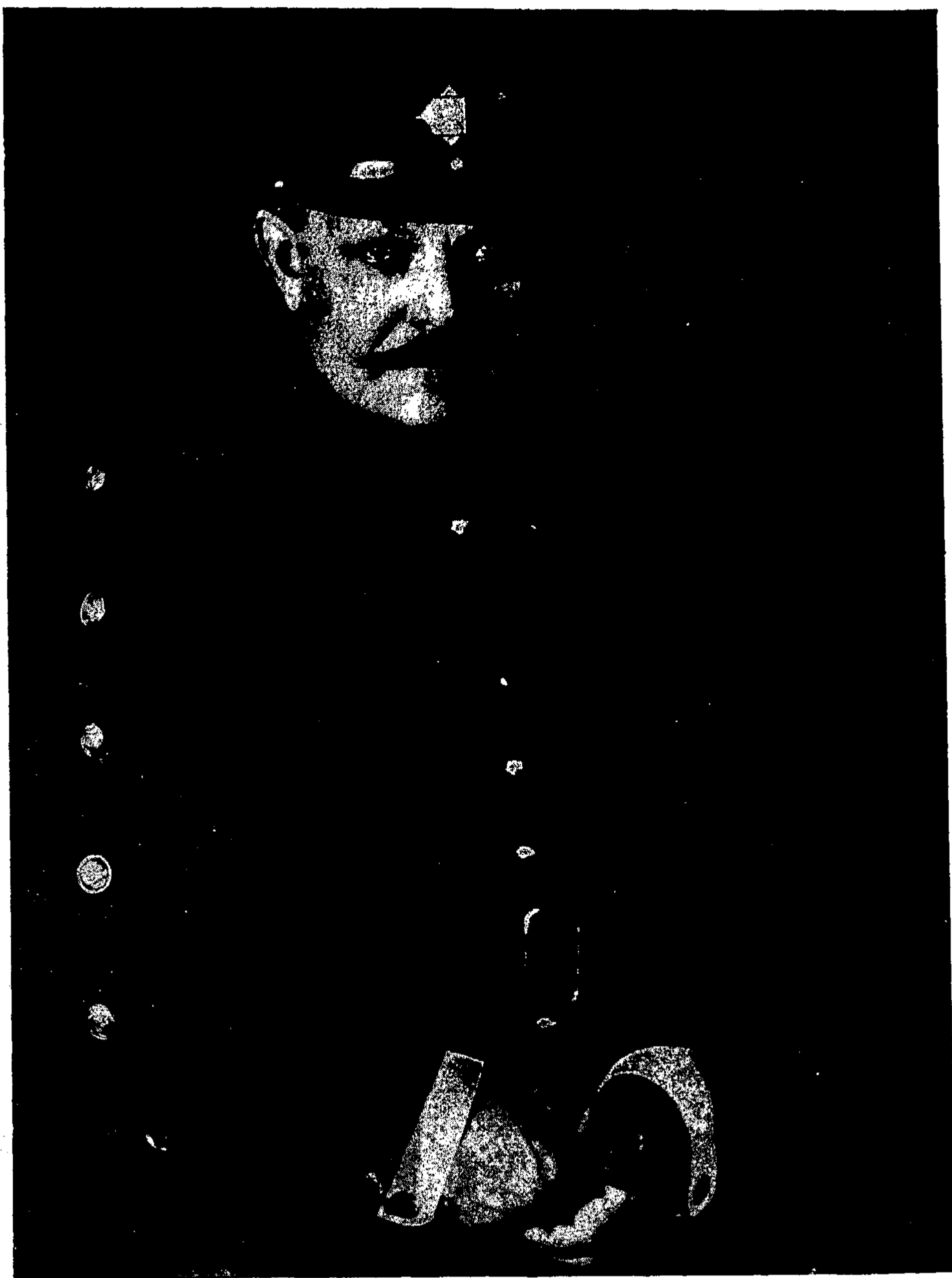
sunaikinsią Londoną arba Paryžių. Girdi, ginčas einas „vienos dienos“ dėliai.

Kaip žinome, vokiečiai Versalės taiką visai suvaržyti, ypač karo dalykuose. Jiems pasakyta — turite Antantos viršininko klausyti, kuris sako: jums galima turėti 100 kareivių, 5 karininkus, 2 kanuoli ir t.t., o daugiau karo reikalams nieko. Vokiečiai sako: „klausom!“ Bet šis „klausom“, šis visas nusizeminimas vokiečius veda prie dujų gamybos. Pasi-ryžo dirbti tą darbą, kuris yra nematomas, lengvai slepiamas, bet sunkiai sugalvojamas. Jie, tur būt, tik tokią vieną išėitį ir terado.

Jau prieš kokius tris keturius mėnesius francūzų spauda, iš kur ir kitų valstybių spauda žinias ėmė, pastebėjo vieną nuostabų dalyką, kad vienu metu francūzų orlaiviams, beskrendant per vieną Vokietijos dalį, prisedavo nusileisti žemėn, o kai kada atsitikdavo, kad oro lakūnai palikdavo nerangūs, — nesiorientuoja, silpnai begalvoja, kas irgi priversdavo juos nusileisti. Toks apsi-veikimas buvęs pačių lakūnų pastebėtas. Tas ilgoką laiką atsitikdavo. Nusileidusiame orlaivyje ištirta, jog benzino dežutėje atsiradavo nedidelė skylė, iš kur ištekdavo visas benzinas ir tokiu būdu priversdavo leisti. Francūzų spauda akyli ir jautri. Ji mano, jog vokiečiai šiuo reiškiniu bandę savo išradimus. Galimas dalykas, kad vokiečių mokslininkai yra išgalvoję tam tikras dujas, su kurių pagalba veikia į fizinę ir dvasinę lakūnų padėtį; be to, benzino dežutėse apsi-veikimai gali būti, kad vokiečiai išgalvotais spinduliais mano orlaivius deginti, o gal tik kai kurias orlaivio dalis gadinti, kad tuo būdu neleisti prieš orlaivius į šalies gilumą.

Greitu laiku vokiečiai nebeįleisą netik svetimšalių, bet ir kai kurių savo studentų į įvairias universiteto technines ir chemines laboratorijas, kad priešai nesužinotų paslapčių.

Tuo tarpu Anglija, Italija, Prancūzija, Amerika gamina ištisus pulkus miestams nuo orlaivių užpuolimų ginti, stato begalinį skaičių orlaivių, nekaltų dirbinių fabrikas verčia į karo fabrikas, karo laivyną stato iki milijonų tonų, ieško ir galvoja patogiausių karui šautuvų, kulkosvaidžių, patrankų, rengia Rono slėnyje, Šotlandijos pakraštyse, Panamo sąsiaurose manevrus ir t.t. Vokiečiai, matyti, randa išganymą dujose ir, rodos, jie sakyte sako: „neleidžiat mums šovinių, pa-

Vyriausias Čekoslovakų kariuomenės Inspektorius D-ras Machar, Vyties Kryžiaus Karžygis. Lietuvos Respublikos Prezidento įsakymu vasario 16 d. mūsų Atstovas Čekoslovakijai d-ras Zaunius įteikė Vyties Kryžių vyriausiam Čekoslovakijos kariuomenės Inspektoriumi d-rui Macharui. Doktoras Macharas visuomet reikšdavo didelio prielankumo Lietuvai, ypač gi besirūpindamas, kad be jokių kliūčių būtų priimami mūsų karininkai į aukštąsias Čekoslovakijos mokyklas. Kryžius buvo iškilmingai įteiktas ir padarė didelio įspūdžio.

trankų gaminti, gaminsime dujas, su kuriomis jus ir žudysime“.

Su šiais vokiečių reiškiniais prisedina Santarvei gana rimtai susimąstyti.

Jaun. pusk. A. Dilys.

P.S. Medžiaga dalinai imta iš latvių spaudos.

Ruoškime kariuomenės sporto olimpiadą.

Kad kariuomenėje sportas yra būtinais reikalingas, tai yra visiems aišku. Kad iki šiam laikui mūsų kariuomenėje sportas buvo neišsiplatinęs, tai irgi yra visiems žinoma.

Iki šiol kariuomenė buvo užimta kitais darbais, kurie sportą pastatė antrą vieton, bet dabar, perėjus taikos meto gyvenimui, reikia manyti, kad sportas mūsų kariuomenėje užims priderančią sau vietą. Tarp

kitko sporto išsiplėtojimui garantuoja suteikimas jam rungtyninio pobūdžio, ypač plačiame mastabe.

Užtektų tik paskelbt, kad pav. šįmet, vasaros gale, įvyks kariuomenės olimpiada, kad visose dalyse užvirtų, kaip katilė, ir kiekviena dalis ruošiasi iš paskutiniųjų, kad tik olimpiadoj geriau pasirodžius.

Rimtų klūčių kariuomenės olimpiados suruošimui nesimato. Reikia tik, kad kas nors pasiimtų iniciatyvą olimpiadai organizuoti ir tas arba tie organizatoriai darbą pradėtų tuojau. Pernai vasarą Kaune įvyko raitelių rungtynės, gi dalyse atskirai prizų šaudymai; iliejus tai į olimpiadą, ji pasidarytų dvigubai įdomesnė. Pirmoj eilėj reiktų išspręst šie klausimai (tam tik-
 sušaukus dalių atstovų suvažiavimą ar kaip kitaip): olimpiados vieta, laikas, programa, išlaidos, dalyvių atvykimas, butas, maistas, kostiumai, olimpiados rengimo komisijos rinkimas ir t.t. Labai svarbu yra, kad visi iš anksto sužinotų (bent 3 mėn. prieš), kad olimpiada įvyks, nes visi numatomieji dalyviai privalo tinkamai pasiruošt — išsitreniruot, kas reikalauja nemažai laiko.

Man teko kalbėt su daugeliu karių sportininkų iš įvairių dalių ir visi pareiškė karščiausią norą suruošt olimpiadą, taigi — „klabinkime, o bus mums atidaryta!“

V. I. Pyragius.

Radiotelegrafija, jos esmė ir šių dienų stovis.

(Žiūr. „Kario“ 10 Nr.).

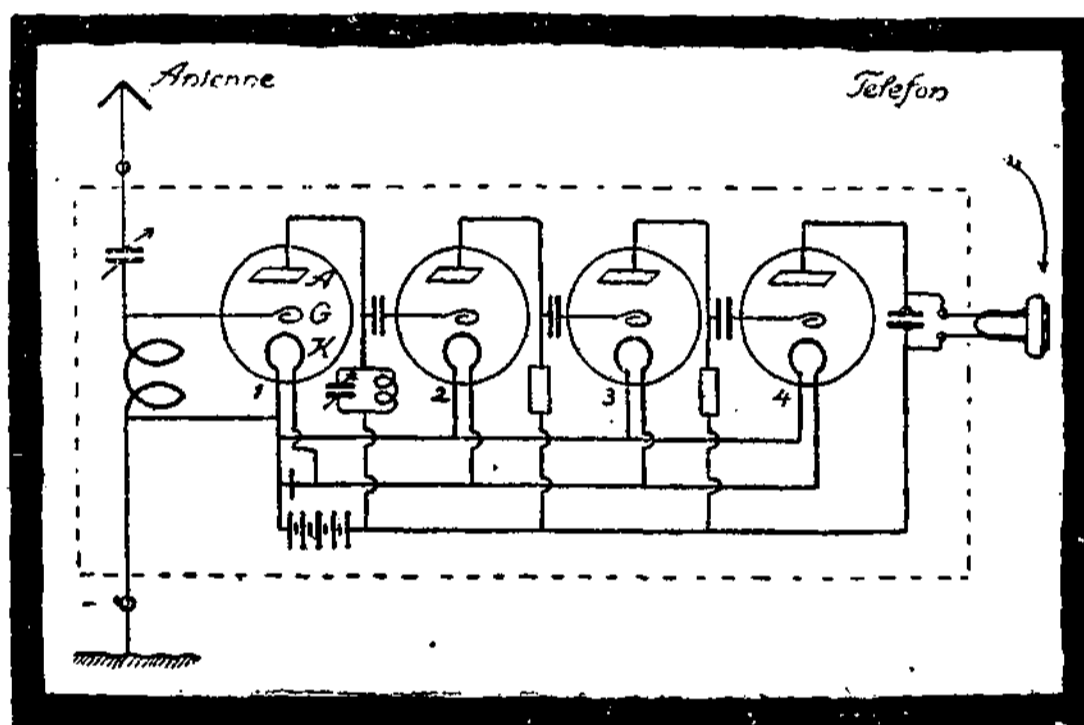
VI.

Radioimtuvai su katodinais vamzdeliais.

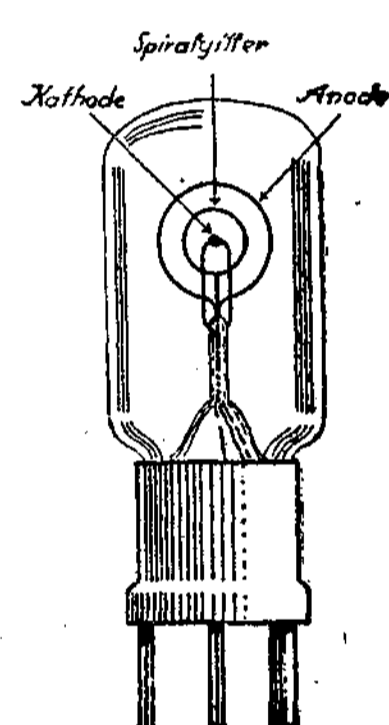
Nebe toks jau paprastas yra šios rūšies imtuvas, kaip pirmiau aprašytas detektorinis imtuvas. Čia vartojami tokie pat katodiniai vamzdeliai, kaip ir radio-
 sių tuvuose, tik kiek mažesni. Radioimtovo katodinis vamzdelis matomas šiame brėžinyje dešinėje (mit 3 Elektrodai: anodas (Anode), katodas (Kathode) ir tarp jų tinklelis (Spiralgitter).

Iš antenos (Antenne) sujungimas (radistai šį sujungimą vadina „sąryšiu“) eina į katodinio vamzdelio tinkleli (G). Elektriniai virpėsiai yra ne kas kita, kaip labai greitai kintamoji srovė, t. y. tokia srovė, kuri bėga tai į viena, tai į kita pusę — srovė teigiamai ir neigiamai. Katodinio vamzdelio tinklelis turi ypatingą tik tuomet

praleisti elektros srovę tarp anodo A ir katodo K, kai jis turi savyje teigiamos elektros, o kai jis gauna neigiamą, tai srovei kelą uždaro, — nepraleidžia jos.

Katodinių vamzdelio radioimtovo skėma su 4 katodinais vamzdeliais. (Spiralgitter = tinklelis).

Ir išeina, kad vamzdelis tik vienos krypties srovę praleidžia, tai yra, veikia kaip aprašytas jau detektorius, praleisdamas tik vieną virpėsių pusę, iš labai tankių virpėsių padaro nebe tokius tankius. Parvartotas detektoriaus vietoje katodinis vamzdelis *audionu* vadinamas. *Bet katodinis vamzdelis netik virpėsių tankumą mažina, bet, kas svarbiausia, ateinančią energiją pastiprina daug kartų* — kelis dešimtis kartų, o norint dar daugiau pastiprinti, po vienas kito jungiama daugiau vamzdelių.

Briežinyje parodytas radioimtuvas su 4 katodinais vamzdeliais. Už paskutiniojo vamzdelio jungiama telefonas: — paprastas, arba garsiai kalbantis (Telefon oder Lautsprecher).

Šio tipo imtuvus šiandieną daugiausia ir vartojama. Labai gerą jų pusę yra tame, kad kieknorint, net iki šimtų tūkstančių kartų galima energiją stiprinti.

Bet „Karyj“ dar nekartą pakalbėsime apie radiotelegrafiją.

Ltn. Šulcas.

Karo chronika.

— **Prancūzų laivyno pertvarkymas.** Kovo 24 d. Atkstoji Jūrų Taryba svarstė jūrų apygardų pertvarkymo klausimą. Jūrų ministerija pasiūlė Šiaurės jūrų vadybą perkelti iš Diunkircheno į Serburgą, o Viduržemio jūros eskadrą iš Marselio į Tuloną. Sąrašy su šiomis permainomis rišami ir kitokie jūrų pertvarkymo klausimai, kurių turinys laikomas paslaptvje.

(„Pti Parisien“).

— **Karo tarnyba Sovietų Rusuose.** Ciklas įvedė 4 metų karo tarnybą laivyne ir G.P.U. kariuomenėi, 3 metų tarnybą orlaivyne ir 2 metų armijoje, št. buose ir karo įstaigose. Revoliucinės karo tarybos pirmininko pavaduotojas Frunze tarnybos pailginimą iš pusantų metų į 2 metų aiškina karo technikos atžvilgiu, ir be to, apsigynimui nuo karo pavojaus.

(„Nakanune“).

— **Komunistų šaukimas į raudonąją kariuomenę.** Politinė Ukrainos karo apygardos valdyba išleido įsakymą, kuriuo šaukiami į raudonąją kariuomenę komunistai, kandidatai į pastarųjų partiją ir „kom-omolcai“, gimusieji 1902 m. Minimų šaukimas turi uždavinį paruošti juos darbui tarp bepartinių nau-

jai pašauktų kariuomenės naujokų. Minimas šaukimas prasidėjo kovo 20 d. („Nakanune“)

— **Tarp Bulgarijos ir tarptautinės komisijos pasirašyta sutartis išmokėti Santarvei išlaidas, kurias ji turėjo išlaikant savo kariuomenę Bulgarijoje po karo paliaubų pasirašymo.** Bulgariai turės per 10 metų išmokėti 25 milijonus aukso frankų.

— **Siamo valstybė (Tolimuose Induose, Azijoje) užsakė Danijai ginklų už 2 milijonų kronų.**

Siamas guli Indokinių pasiasalio viduryj. Jos gyventojai mongolų grupės; daug gyvenama kinų. Pastaruoju laiku Siamas sparčiai imasi Europos kultūros: tiesiami telegrafai, geležinkeliai, didžioji gyventojų dalis jau moka skaityti ir rašyti. Sostinėj esama daug senų maldnamų, kurių architektūra rodo, kad Siamas nuo seno yra kultūringa šalis. Praeitais metais Siamas pripažino Lietuvą de jure.

— **Suomija jau užmokėjo savo karo paskolą Amerikai, kuri siekė arti 8 milijonų dolerių.**

— **Italijos orlaivynas.** Orlaivyno viceministeris pareiškęs, kad Italų oro pajėgos pasiekusios gan aukštą tobulumo laipsnį ir ateityje Italai galės atremti bile kokius puolimus iš oro. „Mesegero“ praneša, kad būsinčiuose š. m. spalio mėn. orlaivių manevruose da-

lyvaus 4 syk daugiau orlaivių, negu pernykščių metų manevruose.

— **Del Besarabijos.** Rusų radio praneša, kad Rumunų valdžios spauda esanti labai susirūpinusi Besarabijos pasienio judėjimu. Pastaromis dienomis rumunų kariuomenė traukiama į Transilvanijos ir Besarabijos pasienį.

— **Ispanai** suėmė Anglų laivą ir atvedė jį į savo uostą Ceutą. Tas laivas būk atvežęs Maroko sukilėliams ginklų. („Polska Zbrojna“).

— **Australija nori ginkluotis.** Australijos ministeris pirmininkas Bruce viename mitinge yra kalbėjęs, kad reikalinga Australijai organizuoti karo laivynas, kuris karo metu būtų Anglų vadovybė. Vidaus reikalų ministeris Frelde reikalavęs pastatyti jūrų stovyklą Australijos kreiseriams ir submarinoms.

— **Hondurase** (Centr. Amerikoje) prasidėjęs sukilimas. Apšaudyta be kito ko ir Jungt. Valstybių pasiuntinybės rūmai. Jungt. Valstybės buvo iškėlusios Hondurase savo kariuomenę, kuri užėmusi bevielio telegrafo stotį. Hondurase vyriausybė pareiškusi dėl to įvykio pasigailėjimą ir prašė Jungt. Valstybių atšaukti iškeltąją kariuomenę.

Jungt. Valst. prezidentas Kulidžas griežtai uždraudęs vežti į Hondurasą ginklus ir karo medžiagą.

— **Atsisakė nuo savo sumanymo.** Jungt. Valstybių prezidentas Kulidžas atsakydamas Kongreso pasiūlymui sušaukti naują nusiginklavimo konferenciją, pasigailėdamas pareiškė, kad jis ir užsienių reikalų ministeris laiko dabartinį laiką labai nepatogiu minimai konferencijai šaukti ir dėl to nuo savo sumanymo jis priverstas atsisakyti.

— **Nauja karo taryba Rusijoje.** Ciklas paskyrė naują revoliucinę karo tarybą: pirmininkas Trockis, jo padėjėjas Frunze (buvęs raudonosios ukrainiečių kariuomenės vadas); nariai: Bubnovas (ukrainietis, ištikimas Kamenevo ir Stalino pasekėjas), Undsvihtas (Džeržinskio atstovas, buvęs crezvičai), Borusilovas (buvęs raudonosios kariuomenės vadas prieš Kolčaką ir Denikiną), Laševičius (naujas asmuo), Budenis (visų ginkluotų pajėgų vyriausio vado atstovas), Sergiejus Kamenevas (buvęs caro generalio štabo pulkininkas, dabar visų ginkluotų Rusijos pajėgų vyriausias vadas), Rozendholcas (oro laivyno vadas), Ordžanikize (naujas asmuo), Eljava, Miasnikovas, Chydizalievus ir Karajevs (visi jie Kamenevo, Zinovjevo ir Stalino šalininkai.)

— **Prof. Quidde** kaltinamas kaip šalies išdavikas. Jis bus teisiamas Leipgėje.

— **Mirė Prancūzų generolas Nivelle.** Miręs Prancūzijoje šiomis dienomis gen. Nivelle buvo antruoju iš eilės vyriausiu Prancūzų kariuomenės vadu didžiajame kare. 1915 m. jis dalyvavo Verdano gynyje, kaip 3-io korpuso vadas; 1916 m. jis buvo viso Verdano fronto viršininku. Tais pačiais metais jis apgynė fortus Duomondt ir Vo. Gruodžio 15 d. toj pačioj linijoj jis paėmė 18.000 belaisvių; 1917 m. jis atmušė du dideliu vokiečių puolimu, tačiau, kaip žinoma, jie prancūzams nepasisekė. Pastaruoju laiku gen. Nivelle buvo Alžiro kariuomenės vadas.

(„Prager Presse“)

— **Rusija ir Kinai.** Kaip skelbia Vakarų Europos laikraščiai, tarp Kinų ir Rusijos santykiai vis labiau įtempti. Rusija grąšinti Kinams karu. Pirmas rusų smūgis numatomas ties Charbinu.

(„Polska Zbrojna“)

— **Maroke.** 30 ispanų orlaivių numetę daugiau 2 tonų bombų ant sukilusios rifų tautelės.

— **Kiek jau sumokėta Vokietijos reparacijų.** Reparacijų komisija praneša, kad iki 1923 m. gruodžio 31 d. Vokietija įmokėjusi reparacijų komisijai 5 milijardus 692 milijonus aukso markių. Iš tų lėšų gavo gyvais pinigais: Prancūzija 144 mil. aukso markių, Bel-

gija 1 milijardą, Anglija 541 milijoną ir Italija 33 milijonus. Medžiaga gavo: Prancūzija 1 milijardą 358 milijonus auk. markių, Belgija 648 mil., Anglija 677 mil. ir Italija 364¹/₂ mil.

— **Italai apsilankysią Baltijos jūroj.** Laikraščiai rašo, kad š. m. birželio m. mano apsilankyti Baltijos jūroj Italų karo laivynas. Jis sustosias visų Pabaltės valstybių uostuose.

— **Anglų valdžia nutarusi nebestatyti naujos karo laivynui stovyklos Singapore** (Azijoje), kuri būtų Anglijai kainavusi 10 milijonų svarų, o gal ir daugiau.

Singapuro stovyklos statymo reikalavo Australija, kaip apsaugos nuo Japonų pusės, bet pati pinigais prisidėti nenorėjo.

Anglų vyriausybė savo sprendimą pasiuntė kolonijų administracijoms ir iš pastarųjų sulaukus atsakymo, paskelbs jį parlamente.

— **Anglų karo biudžetas.** Kovo mėn. 7 d. pagarsintas Anglų karo biudžetas. Jis siekia 45.000.000 svarų sterlingų arba 7.000.000 svarų mažiau už praėjusių metų biudžetą.

Metropolijos jėgoms išlaikymui skiriama 18.153 000 sv. st. (praėjusiais metais 22.228.600). Kolonijų jėgoms išlaikymui — 2.440.400 (vietoj praėjusių metų 2 416.700). Išlaidos Reino okupacinei kariuomenei numatytos sumoje 1.750 000 vietoj 1923 m. 1.888.000. Kariuomenei Aigipte — 1.658.500; Turkijoje — 3.246.000; Irake — 231.000; Palestinoje — 138.300. Valdžia nutarus 1924 — 1925 metams išleisti 14.511.000 sv. sterlingų Anglų oro laivyno padidinimui ir pagerinimui.

Sulyginus su išlaidomis oro laivynui 1923 — 1924 metams, nauja suma yra didesnė 2.500.000 sv. st. Bus sudaromos aštuonios naujos orlaivių eskadrilės, kas sudarys iš viso su jau esančiomis 18 eskadrilių. Bus atlikti paruošiamieji darbai sudarymui 1925 — 1926 metais dar 6 naujų eskadrilių. Esantieji aerodromai bus žymiai pagerinti, ypatingai oro laivyno bazė Croydon (Londone). Jūrų oro vienetas, veikiančios drauge su laivynu, bus padidintos lig 5 flotilijų. Aparatų išradymo ir bandymo centrai bus padidinti ir geriau aprūpinti. Bus pagaminti nauji mašinų tipai. Oro ministeris pabrėžia, kad oro laivyno užlaikymo biudžetas vis didės.

Laivyno biudžetas dar nebuvo svarstomas, bet manoma, kad laivyno užlaikymui išlaidos, sulyginant su 1923 m., sumažės 3.000.000. Tokiu būdu dabartinė Anglų darbininkų valdžia 1924 — 1925 m. skiria 14.511.000 sv. oro laivyno užlaikymui, 45.000 000 sv. armijai, 55.000 000 laivynui. (L'Humanité III 8.)

— **Prancūzų kariuomenės organizacijos projektas priimtas.** „Le Temps“ praneša, kad Prancūzų parlamentas 505 balsais prieš 64 priėmė atstovo pulkininko J. Fabry referuotą naujos Prancūzų kariuomenės organizacijos projektą.

Šiame projekte numatyta aktyvės kariuomenės sudėtis ir visokios ginklų rūšys ir tarnybos, kaip tai: metropolijos pėstininkai, kolonijų pėstininkai, kavalerija, artilerija, inžinerija, oro laivynas, aukštesniųjų ir žemesniųjų karininkų korpusas, generalio štabo tarnyba, kariuomenės administracijos kontrolė, ypatingieji štabai, papildomieji kadrai, intendantūra, sanitarija, veterinarija, naujokų šaukimas, remontas, geografijos ir meteorologijos tarnyba, fizinis lavinimas, kariuomenės teismas, karo mokyklos, karo fabrikacijos ir konstrukcijos tarnyba, žandarmerija.

Kaip matyti iš aukščiau išvardintų skyrių, naujas projektas palietė viską, kas reikalinga kariuomenei kaip taikos, taip ir karo metu.

Sekant tuo projektu Prancūzų kariuomenė taikos metu susidės iš: 68 metropolijos pėstininkų pulkų,

10 šaulių pusbrigadžių, 45 kavalerijos pulkų, 27 divizijos artilerijos pulkų, 12 sunkiosios arkliais vežiojamos artilerijos pulkų, 15 lengvos ant balnų nešiojamos artilerijos pulkų, 9 sunkiosios traktoriais vežiojamos artilerijos pulkų, 208 oro eskadrilių ir 15 tankų pulkų.

Be to visa eilė technikos dalių.

Karininkų skaičius žymiai sumažintas, tik technikos karininkai palieka neliesti.

Kad nenuskriausti atleidžiamus dėl etatų sumažinimo karininkus, jiems parūpinamos tinkamos jų laipsniui ir užsitarnavimui vietos civilėse įstaigose.

Kariuomenės gyvenimas.

Karo muzika ir daina. Tenka girdėti nusiskundimų, kad karo muzika ir daina pas mus apleista, nesuorganizuota, kad kiekvienoje dalyje dainuojama savas dainas ir savaip, dažniausiai visai nevykusias, dar gi net iš Rusų atgabentas dainas, kad gražūs Tallat-Kelpšos „Kariagos Aidai“ tapo visai užmiršti, nebedainuojami. Todel kiti kelia klausimą, kad esą reikalinga prie Karo Mokslo Draugijos suorganizuoti Karo Muzikos ir Dainos Sekcija, kad tuo darbu privalo susirūpinti dalių kapelmeisteriai. Ši Sekcija atneštų didelę mūs kariuomenei naudą — pastatytų tinkamą aukštesnioms mūs karo muziką ir dainą, ir be to, kas šiandien ytin svarbu organizuotai dalyvautų mūsų pirmojoje Dainų Dienoje.

P. R.

Kareivių teatras. Majoro Braziulevičiaus vedama Karių Dramos Mėgėjų Kuopelė kovo 27 d. suvaidino Kaune Šaulių Teatre Paringiečio 4 veiksmų dramą „Našlaičiai“. Drama atvaizdina tas dideles nelaimes šeimynoje dėl šeimos galvos girtuokliavimo. Nors drama dar gerokai neapdirbta, vistiek kai kurios jos vietos daro gilų įspūdį į žiūrovus. Kai kurie vaidilos visai atitiko savo rolėms ir gerai suvaidino.

Švietimas.

1 art. pulko 2 baterija turi vieną mokyklą, kuri padalinta į du skyrius: bemoksliams ir šiek tiek mokantiems. 1923 m. mokyklą lankydavo nuo 12 iki 60 asmenų, kai kada, kareivių skaičiui sumažėjus, mokymas būdavo pertraukiamas. 1923 m. pradžioje mokymui buvo skiriama 1 val. į dieną, vėliau tik 3 val. į savaitę. Mokytojavo karininkai. Vadovėlių turima pakankamai, tik trūkstant žemėlapių. Laikraščiai buvo dalinami į kareivines skaityti ir be to, laisvu laiku kareiviai, susirinkę į klasę, skaitydavo laikraščius. Skaityklos (tikroji to žodžio prasmė) nebuvo. Laikraščiai, kurie reguliariai buvo gaunami, surinkti į komplektus, bus apdaromi ir atiduodami į knygynėlį. Buvo paskaita apie tėvynės meilę. Skaitė Kedainių gimnazijos direktorius p. Januškevičius. Kareiviai dukart buvo nuvesti į kinematografą. Vakarėlių nebuvo daroma. Visi kareiviai buvo nuvežti į Žemės Ūkio ir Pramonės Parodą Kaune.

Raseinių Mobilizacijos Rajone praeitais metais bemokslų nebuvo. Rajonas turi kareivių knygynėlį iš 465 knygų. Buvo surengti 3 vakarėliai, kurių grynas pelnas sunaudotas laikraščių užsakymui ir knygynėlio papildymui knygomis.

Inžinerijos pulkas. 1923 m. Švietimo Komisijos veikimo apžvalga. Nuo sausio 1 d. iki liepos 1 d. švietimo komisijos sąstatas buvo nepastovus, kas kliudė švietimo darbui. Per tą laiką įsteigtas Kareivių Klubas, padidintas pulko knygynėlis ir sutvarkyta kareivių mokykla. Esant tik vienam mokytojui, o be to, ir tam pačiam turint kitokių pareigų, kareivių mokymas buvo labai apsunkintas. Į savaitę buvo skiriamos švietimui 8 val.: 4 val. analfabetų mokymui ir 4 val. šiek tiek mokantiems. Per tą pusmetį pramoko skaityti ir

rašyti 11 kareivių, ir 17 kareivių prasilavino tolimesniame moksle. Knygynėlis turėjo nuolatinių skaitytojų 57 žm. ir pripuolamų arti 200 žm. Sporto srityje veikė tik futbolo komanda, kitoms šakoms trūko jėgų. Liepos 1 d. sudaryta nauja Švietimo Komisija, kuri pasiskirstė į sekcijas: literatūros, ūkio ir sporto-teatro. Be to, kiekvienoje kuopoje bei komandoje yra sudarytos Švietimo Komisijėlės iš vieno karininko ir dviejų kareivių. Jų uždavinys vykdyti Švietimo Komisijos nutarimus, žiūrėti kuopoj bei komandoje kareivių švietimo ir sporto. Tame laikotarpyje kareivių mokymas skaityti ir rašyti dėl įvairių susidėjusių aplinkybių irgi buvo labai apsunkintas ir negalėjo tinkamai išsivystyti. Metų gale pulke beraščių visai nebuvo.

Knygynėlis turėjo įvairių knygų 530 egz., tik jų skaitymą trukdė knygų aptaisymas. Laikraščiai pareidavo į Kareivių Klubą, kuriuos kareiviai noriai skaitė.

Padarytos 4 paskaitos: 1 iš higienos, 1 iš bendros istorijos ir 2 iš Lietuvos istorijos.

Sudarytos dvi futbolo komandos; vėliau antroji prisišliejo prie pirmos. Be to, laisvu laiku buvo mėtyta ietis, diskas ir rutulis ritinėta.

Iš 16 asmenų sudarytas stygų orkestras, iš 25 asmenų dainų choras 4 balsais. Padaryta 5 šokių vakarėliai su koncertine dalimi.

Pasekmingesnį kareivių švietimą trukdė skubūs darbai, k. t. pulkas grindė Juozapavičiaus prospektą, statė aerodromą bei autogaražą ir daug panašių.

Šiais metais Švietimo Komisija numato įkurti trijų rūšių kareivių mokyklą: 1) beraščiams, 2) šiek tiek mokantiems ir 3) baigusiems liaudies mokyklą ir daugiau. Pirmos dvi naujokams jau pilnai veikia. Ruošti paskaitų, vartojant magiškas lempas; patobulinti pulko knygynėlį, leisti periodinį pulko laikraštėlį, suorganizuoti dvi nuolatinės futbolo komandas ir 3 mokomąsias, ir 1 lengvosios atletikos komandą. Be to, dar numatoma lavinti kareivius vandens sporte: plaukiojime, irimosi, skęstančių gelbėjime. Numatoma prisidėti prie Kauno Jakt-Klubo. Žiemos sportui žadama įsigyti 10 porų sniegčiūžų, 10 porų pačiūžų ir 5 rogutes.

Teatro srityje numatoma patobulinti stygų orkestrą, sudaryti mėgėjų artistų grupę ir t. t.

Lėšų atžvilgiu pulkas stovi geroj padėtyje. Šiais metais pulkas iš savo lėšų skiria po 1000 litų: 1) knygynėlio papildymui ir patobulinimui, 2) Kareivių Klubo patobulinimui, 3) pulko kareivinių papuošimui, 4) skvero įtaisymui, 5) sportui ir 6) pianinui ir kitokiems smulkiems reikalams įsigyti. Jau veikiančioms mokykloms tuo tarpu paskirta 500 litų.

Sportas.

Futbolas sąjungininkų kariuomenėse. *Futbolo rungtynės Anglijos — Prancijos kariuomenės 24.II.16.*

Futbolo rungtynės tarp sąjungininkų kariuomenių įvyksta jau nuo 1919 metų; dalyvauja Anglijos, Prancijos ir Belgijos kariuomenių komandos. Iki šiam laikui įvyko 14 rungtynių.

Bendram sporto gyvenime kariuomenės futbolas yra skaitomas svarbiu dalyku, nes į kariuomenę sueina jaunikaičiai, gavę sporto organizacijose tinkamą išsilavinimą. Pavyzdžiui: prancūzų kariuomenėje šiuo laiku yra 4 internacionaliai žaidėjai; tas pats ir pas anglus.

1923 metų rungtynių vaisiai: Prancija — Anglija 1:0. Belgija — Prancija 2:1. Anglija — Belgija 1:0.

1923 m. visi turi vienodą taškų skaičių ir lieka be pirmenybių.

Šiais metais įvyko pirmos rungtynės Paryžiuje vasario mėn. 16 d. Bendrai gi rungtynės įvyksta Londone, Paryžiuje, Briusely ir Antverpene.

Šiomis futbolo rungtynėmis domisi ne tik karo sporto mėgėjai, bet viso pasaulio sportininkai, nes šių kariuomenių sportas skaitomas lygiu su civiliu ir kai kuriais atvejais net geresniu. Pav. Anglijoje yra futbolo dvi grupės: mėgėjų ir profesionalų. Anglų kariuomenės futbolo komanda, šiais metais yra kaip tik geresnė, negu geriausias anglų mėgėjų klubas „Corinthiens“; šį klubą, dar prieš išvyksiant į Paryžių, sumušė kariuomenės komanda 5:1.

Todel šiomis rungtynėmis tai ir įdomavosi prancūzai. Prancūzų karo komanda šį sykį buvo sustatyta iš geriausių žaidėjų, kurioje dalyvavo trys geriausi prancūzų futbolo žaidėjai — internacionalūs žaidėjai: Lonoble, Groos ir Marc. Anglų pusėje dalyvavo irgi geriausias kontinento mėgėjas — futbolo žaidėjas ltn. Hagen.

Anglų ir prancūzų kariuomenės komandos daugumoje iš kareivių, pav. anglų 3 leit., visi kiti kareiviai.

Rungtynes organizavo prancūzų futbolo lyga. Šiose rungtynėse dalyvavo daug aukštųjų prancūzų kariuomenės vadų, anglų generolai ir belgų pulkininkai. Rungtynių viršininku (šeimininku) buvo Paryžiaus įgulos viršininkas generolas akademikas Gourand. Rungtynių sekė 10.000 žiūrėtojų.

Anglai žaidžia šaltai, be ypatingo tempo ir entuziazmo. Pas prancūzus apsieiškia skubus bėgiojimas, temperamentas ir karščiavimas. Anglų kariuomenė savo žaidimu ir techniniu išsilavinimu gali stoti su kiekvieno kontinento mėgėjų komanda. Rungtynių eiga buvo vienoda ir su anglų persvara. Pirmas savaitimas pasibaigė 2:0 anglų naudai. Antras savaitimas bevaisiai 1:1. Visa sporto spauda atydziai sekė šias rungtynes. Anglų laimėjimas buvo užtarnautas.

Nuošaliai žiūrint ir sekant prancūzų publikos ūpą, buvo pastebima priešingas anglams nusistatymas, nežiūrint, jog tai sąjungininkai. Po rungtynių generolas Gourand pasakė abiem komandom trumpą prakalbą, palinkėdamas sąjungininkų kariuomenėms geriausių pasisekimų, kaip sporto aikštė, taip ir karo lauke. Komandų viena kitai pasveikinimų nebuvo. Sąjungininkų kariuomenėse nuo senai yra įvestas sportas. Futbolo ir kitų šakų sporto rungtynės kariuomenės pirmenybėms prasideda nuo kuopų ir baigiasi divizionais. Pirm įvyksta pirmenybės pulko, vėliau diviziono, apygardos, o vėliausiai ir kariuomenės pirmenybės. Visi dalių vykimai sporto reikalais, užskaitoma tarnybiniu dalyku.

Reikėtų įvesti panašias rungtynes mūsų kariuomenėje, o vėliau tarp Pabaltijos kariuomenių.

S. Garbačauskas.

Paryžius 24.II.17.

Kas girdėti

Lietuvoje.

— **Atsargos karininkų** susirinkimas įvyks bal. 6 d. 16 val. karininkų klube. Tarp kitko spres: Atsargos Kar. Sąjungos įstatus, naujų narių priėmimas, artimiausieji Sąjungos uždaviniai, narių sumanymai, Valdybos ir Rev. Kom. rinkimas.

— **Fil. daktaro Tumėno** suaugusiems kursai sėkmingai varo toliau savo užbręžtą darbą. Lankytojų gana didelis skaičius, tik gaila, jog 5 ir 6 klasės daugumai karininkų, kurie norėjo tęsti toliau savo mokslą toliau nebegalės mokyti, nes neleidžia jų pareigos. Reikėtų kaip nors jų pasiryžimams, nuo ko tai priguli, padėti, nes karininkas, turįs aukštesnį mokslą, yra brangesnis ir naudingesnis kariuomenei žmogus.

A.

— **Valstybės vasario mėn. pajamos ir išlaidos.** Š. m. vasario mėn. Valstybė turėjo paprastų pajamų 15.043.001 lit., nepaprastų 93.444 lit. 16 ct. ir nepaskirstytos sumos 5.997.433 lit. 2 ct. Be to, vasario

1 d. buvo likę iš sausio mėn. 13.258.533 lit. 28 ct. Viso pajamų turėta 34.392.411 lit. 94 ct. Vasario m. Valstybė išlaidų turėjo 17.999.667 lit. 75 ct. Tokiu būdu kovo 1 d. liko 16.392.744 lit. 19 ct.

— **Lietuvių muzikos simfonijos koncertai.** Pirmas lietuvių muzikos simfonijos koncertas įvyks gegužės 31 d. Kaune Miesto Teatre. Bus statomi M. K. Čiurlionės simfoniniai kūriniai ir St. Šimkaus „Nugrimzdęs dvaras“. Be operos orkestro ir kitų Kauno muzikų, orkestre dalyvaus dar apie 20 muzikų iš užsienio.

— **Klaipėdos Krašte** š. m. balandžio 28 d. įvyks rinkimai į savivaldybes.

— **Ministerių Kabinetas** pradėjo svarstyti nuo karo tarnybos atleidžiamųjų valstybinio mokesnio įstatymo projektą.

Vilniaus Krašte.

— **Vis Kaunas kaltas.** Vilniaus krašte priviso tiek daug įvairių atamų su savo būriais, kad ir lenkų kariuomenei pasidarė per sunku su jais kovoti. Vilniaus lenkų administracija laikraščiuose stengiasi įrodyti, kad tų būrių privisime esantis kaltas Kaunas.

Kovo 16 d. tarp Ignalino ir Dūkšto buvo jau antras pasikesinimas išardyti geležinkelį.

— **Konfiskuotas „Lietuvos Kelio“** 11 Nr. ir „Zychie Ludu“ 5 Nr. Abu laikraščiai, rodos, bus konfiskuoti dėl jų straipsnių apie lietuvių švietimo reikalus ir Vilniaus kuratorijos taktiką.

Tilžės Krašte.

— **Vokiečiai tardė Vydūną.** Neseniai Tilžės policija buvo iššaukusi tardymui Vydūną, kurio klausinėjo kokio turinio prakalbą jis sakęs vasario 16 d. Lietuvos konsulo namuose, kas buvo atsilankęs vasario 16 d. Lietuvos konsulo namuose, kas buvo atsilankę ir kas toks esąs konsulas ir jo šeimyna. Be to klausinėjo dar apie kai kuriuos atskirus narius, lietuvių chorą, draugijas, jų vadus ir narius. Policija Vydūnui aiškinosi, kad tai esą ir Karaliaučiaus valdžios pareikalauta jį išardyti.

Pastebima, kad po Klaipėdos sukilimo ima nerimauti Tilžės vokiečiai ir kiekvienas Tilžės lietuvių tautinio atbudimo žingsnis jiems atrodo įtartinu.

Užsieniuose.

— **Aviacija.** Žiniomis „Bulletin Belge des Sciences militaires“ Pskove ir Batume pradėti darbai aerodromų įtaisymui. Tifliso Ispolkomas nutarė steigti Transkaukazo aviacijai Didubi apylinkėse aviacijos portą.

Amerikos Jungtinių Valstybių oro laivyno Valdyba nutarusi nebetęsti tolymesnių bandymų su Helikopteriais.

Britų valstybė iš vienos pusės ir draugija „British Foreign and Colonial Corporation“ iš kitos pusės pasirašusios kontraktą naujos aviacijos bendrovei. Naujos oro susisiekimo bendrovės bus eksploatuojamos linijos: Londonas — Paryžius — Ciurichas. Londonas — Briuselis — Kölnas. Mančester — Londonas — Amsterdamas — Berlynas. Sutampton — Channel — Irlandija. („Times“)

— **Ar ne komedija?** „Polska Zbrojna“ praneša, kad kovo 10 d. tarp Lenkų karo ministerio Šepetyckio ir seimo nario pulk. Medžinskio įvyko dvikova. Ministerio Šepetyckio revolveris neiššovė, kadangi buvo sugedęs pistonas. Po įvykusio šūvio, priešininkai padavė sau rankas, nes girdi, jų garbės reikalas buvo patenkintas. Galima manyti, kad pistonas tyčia buvo sugadintas, kad kovotojai sveiki išliktų ir jų garbė būtų „apginta“.

— **Komunistų riaušės Hamburge.** Kovo 21 d. naktį 3000-4000 komunistų minia jėga norėjo įsiveržti

į miestą. Susirėmimo su policija daug demonstrantų komunistų sužeista.

— **Riaušės Palestinoje.** Jafos mieste įvyko susirėmimas tarp žydų ir arabų, kurie tarp savęs varžosi, kam turi tekti Pelestinos valdymas. Susirėmimo vienas arabas užmuštas ir du žydai sužeisti.

— **Atsistatydino Pietų Slavų ministerių kabinetas.**

— **Traukinių nelaimės Anglijoj.** Tarptautinis greitasis traukinys Ostendo — Bazelio geležinkelio linijoje netoli Metz'o susidūrė su prekinio traukiniu. 10 žmonių užmušta ir 14 sužeista.

— **Persijoj.** Parlamente besvarstant ar Persiją palikti monarchija, ar pakeisti ją į respubliką, didžiausia žmonių minia įsiveržė į parlamento vidų, nuplėšė vėliavas ir apmušė respublikos šalininkus atstovus. Minia reikalavo palikti monarchiją. Parlamentas, atsižvelgdamas į tą įvykį, nutaręs palikti monarchiją, tik priversti atsistatydinti dabartinį šachą (karalių). Jo vietoj bus paskirtas šachas jo 2 metų amžiaus sūnus. Kol sūnus išaugs į metus, Persiją valdys regentas (asmuo vietoj karaliaus). Monarchiją palaikančią minią vedė mahometų dvasininkai.

— **Vokiečių tautininkai** savo rinkimų į reichstagą atsišaukimuose viešai reikalauja gražinti monarchiją ir panaikinti taikos sutartį.

— **Sovietų Ukrainoj.** Pastaruoju laiku pasitaiko komunistų nužudymai. Sovietų kariuomenė Olviopoly sušaudžiusi 800 asmenų, kaltinamų tose žudynėse.

— **Respublika Graikijoj.** Kovo 25 d. St. Seime vienbalsiai priimta ministerio pirmininko Papanastasio rezoliucija nuversti monarchiją ir paskelbti respubliką. Karališkieji dvarai priverstinai nusavinami valstybės naudai. Po priėmimo rezoliucijos armijos ir laivyno karininkai nusiėmė ženklus su karūnomis.

— **Nelaimė Temzjoj (Anglijoj).** Temzos upėj naktį susidūrė Anglų ir Jungt. Valstybių garlaiviai. Užmušta 8 žmonės ir daug sužeista.

— **Riaušės Lenkijoj.** Lodziuj įvyko kruvinų riaušių tarp policijos ir darbininkų demonstrantų. 40 asmenų sužeista.

— **Italijoj** buvo jaučiami keturi lengvesni žemės drebėjimai pajūriuose. Salerne sugriuvo keletas namų.

— **Nelaimė Lomanšėje** (Sąsiauryj tarp Atlanto vandenyno ir Vokiečių jūros, prie Britanijos ir Prancūzijos). Del nepaprastai tirštų rūkų susidūrė vokiečių laivas su japonų. Japonų laivas nuskendo, kuriame prigėrė 23 žmonės.

— **Albanija respublika.** Graikų žiniomis Albanų St. Seimas didele balsų dauguma paskelbė Albaniją respublika. („Prag. Pr.“)

Įvairenybės.

Lietuvos turtai. Lietuvoj šįmet esama 160 įvairių lentpiuvių, iš jų 10 yra Kaune; 50 plytynčių, 70 deguto bei medžio anglių gamyklų, 1 terpentino ir 18 smalos gamyklų. Nepriklausomos Lietuvos miškų plotas siekia 869.876 ha., iš kurių 828.482 ha. priklauso valstybei ir 41.392 ha. privatiems asmenims. Administracijos atžvilgiu Lietuvos miškai padalinti į 34 urėdijas ir 300 girininkijų. Klaipėdos krašte miško plotas siekia 36.000 ha. Visame Klaipėdos krašte yra 6 urėdijos ir 38 girininkijos. Šįmet Klaipėdos kraštas turi 17 lentpiuvių.

Rasta seniausia žinyčia. Vieno Amerikos universiteto muzėjaus direktorius Dr. G. B. Gordon yra pareiškęs, kad surasta seniausia pasaulyje, dar tebestovinti žinyčia. Ją surado mokslo ekspedicija, sudaryta iš Londono muzėjaus ir Piladelphijos universiteto muzėjaus. Namas rastas Babilionijoj, kurį atkasus su-

sekta, kad jis turi daugiau kaip 6000 metų senumo. Minimoje žinyčioje rasta išdrožinėti žmonių ir gyvulių paveikslai. Pasieniais sustatytos ištisos eilės jaučių, kurių paviršius padarytas iš žalvario, o viduj medis. Jaučių ragai iš aukso. Be to, dar rastas aukso karolis vabalo pavidale su vardu asmens, pastačiusio šią žinyčią, t. y. karaliaus A-an-ni-pad-da, viešpatavusio 4500 metų prieš Kristaus gimimą.

Plaukuotas vaikas. Amerikos laikraščiai praneša, kad Pragoj (Čekoslovakijoj) gimęs vaikas, kurio visas kūnas apžėlęs plaukais. Kadangi abu jo tėvai normalūs žmonės, tai gydytojais paėmę vaika ištirti.

Senas laivas. Netoli Kento miesto (Anglijoj) iškastas, giliai žemėj buvęs, laivas, padarytas iš ažuolų. Laivas padirbtas žmonių, kurie dar nežinojo metalo įrankių ir vieton jų vartojo titniago įrankius. Spėjama, kad atrastas laivas būsiąs 5000 metų senumo.

Iššokimo iš aukštumos rekordas. Amerikoj, San Antonio mieste kapitonas Conrad, iškilęs savo aeroplanu 21.500 pėdų aukštumo, iššoko iš aeroplano ir laimingai nusileido žemėn. Leidosi 25 minutes.

Kiek kainuoja žmogus. Vienas chemijos prof. C. A. Perle Amerikoj išskaičiavo, kad žmogaus kūno medžiaga tekainuojanti tik 9 litus 80 centų (98 amerik. centų). Žmogaus, sveriančio 150 svarų, kūną, išdalinus į chemikalinius elementus, bus gauta vandens, geležies, iš kurios galėtų padaryti 10 vidutinių vinių, kalkių nubaltinimui nedidelio vištinininko ir sulphuro, kurio pakaktų išnaikinti nemažo šunies blusas. Visą tą medžiagą galėtų nupirkti vaistinėje už 98 amerikoniškus centus.

Kinų siena pastaruoju laiku pradėta ardyti. Jos ilgumas, su visais užsisukimais, siekias iki 3.000 kilom.; sienos apačia siekia ligi 36 pėdų platumo, o viršus ligi 15 pėdų. Padavimai sako, kad šią sieną pastatė per 15 metų. Ji buvusi pastatyta 2000 metų prieš Kristų Kinų karaliaus Huang—Ti, kad apsigynus nuo laukinių šiaurės tautų puolimo. Sieną statant dirbė šimtai tūkstančių darbininkų, apie 300.000 kareivių. Šių laikų inžinieriai išskaičiuoja, kad šiandien tokią sieną statant kainuotų suvirš 200 000 milijonų litų.

Rusų carienės — lietuvaitės. Rusiją yra valdžiusios garsios imperatorės Katrės I ir II, kuriodvi esančios lietuvaitės. Katrė I valdė Rusiją nuo 1725 m. iki 1727 m. Ji buvo lietuvio ūkininko Samuelno Skaurinskio duktė. Katrė II kilusi iš Biržų ap. Vaškų val. Titkonių kaimo, iš neturtingo lietuvio Augusto Svirplio. Katrė buvo vyresniojo Svirplio duktė, vardu Zosė. Vėliau tarnavo Šiaulių val. Ginkūnų dvare. 1761 m. ji buvo išrinkta Rusijos imperatore. Abi šios Katrės pasiekė aukštos karjeros, patekusios į užsienį, kuriame jų kilmės niekas nežinojo ir jų grožė ir gabumai, bet labiau susidėjusios aplinkybės, leido taip aukštai pakilti. Taigi Lietuva kitiems yra davusi ne tik garsių vyrų, bet ir moterių. (Iš „Ryto“ ir „T.B.“)

Telefono susisiekimai Amerikoj. Dabar Naujorkas turi 1.133.000 telefono aparatų. Kasdien vidutiniai atliekama pusšesto milijono pasikalbėjimų telefonu.

Neilgai gyvavus sala. 1923 m. lapkričio mėn. Indijos vandenyne buvo atsiradus nauja 1000 pėdų ilgumo sala, kuri priklausė Anglijai; bet neilgas jos amžius tebuvo. Po 4 mėnesių ji vėl netikėtai dingo iš vandenyno paviršiaus.

Automobilis su bevielio telegrafo aparatu. Londono policija įsigijo specialų miestą judėjimui kontroliuoti automobilį, kuris turi bevielio telegrafo aparatą ir per valandą galės nuvažiuoti 40 anglų mylių. Automobilių važinėjanti policija nuolat galės susisiekti su policijos administracija ir nesustojant pranešinėti apie įvykius mieste.

Siekia Everesto viršūnės. Visų aukščiausias pasaulyje kalnas Everestas, Himalajų kalnų viršūnė

(Azijoje). Jis yra 29.142 pėdų (netoli 9 kilometrų) aukštumo. Jo viršūnės žmogus dar nėra pasiekęs dėl skiesto oro aukštumoje ir didelio šalčio. Jau 1922 m. viena anglų ekspedicija buvo beveik nepasiekianti Everesto viršūnės, bet mažai ką telaimėjus teko grįžti atgal. Tetrūko iki pačios viršūnės tik 1.842 pėdų (virš pusės kilometro). Minimo aukštumo rekordas buvo pasiektas tik pagalba deguonio (kvėpavimui), kurį nešė 3 žmonės. Kita ekspedicija buvo pasiekus 26.985 pėdas (90 metrų žemiau negu pirmoji) be deguonio, t.y. sunkiausiose kvėpavimo sąlygose. Lipimą aukštyn be didelio šalčio ir skiesto oro (sunkaus kvėpavimo) trukdo ir smarkūs vėjai.

Dabartiniu laiku vėl viena anglų ekspedicija, gen. Bruce (to paties, kurs 1922 m. siekė) vedama, išvyko į Everesto viršūnę ir tikisi, kad jiems šį kartą pavyksiant kelionė.

Vėl rasta priešistorinių amžių kaukolė. Kalifornijoje (Amerikoje) bekasinėjant žemę surasta tarp ledu žmogaus kaukolė, kurios kaktos kaulai rodo, kad ji yra daug senesnė, negu iki šiol rastos. Tyrinėtojai mokslininkai spėja, kad ji turinti pusę milijono metų.

Klausimai ir atsakymai.

Laiškais į klausimus neatsakome.

Kl. 23. Kur kreiptis, kad suradus savo brolių, gyvenančių Rusijoje? Ar galima siųsti skelbimą į kokį nors Rusijos laikraštį?

Viktoras Ūsas.

Ats. 23. Reikalinga kreiptis per Užsienių Reikalų Ministeriją, prašyme pašymint paskutinį Jums žinomą jo antrašą Rusijoje. Prašymas turi būti apmokamas žyminiu mokesniu ir už ieškojimą pridėti 5 aukso rublius arba 2 dol. ir 5 lt. (2 1/2 dol.). Jeigu brolio 1921—1922 m. antrašas Jums žinomas, tai Už. R. M. jį ieškotų per Rusų Sovietų valdžios įstaigas, bet jei nežinomas jo antrašas prieš tuos metus, kuomet Rusija pergyveno tiek suiručių, tai per įstaigas surasti nebūtų galima; tuomet skelbtų Sovietų valdžios oficioze „Izvestija“ ir „Pravda“, pav., kaip pas mus „Lietuvoj“. Kaip tenka girdėti, paskelbimai laikraščiuose nedaug ką tepasiekia.

Kl. 24. Tarnavau kariuomenėje savanoriu nuo 1919.III.20 iki 1920.IV.21, t.y. 13 mėn. 1923.III.1 vėl buvau pašauktas pritarnavimui trūkstanto laiko. Išstarnavus faktinai 2 metu 3 mėn. ar paleis iš kariuomenės?

Butegeidietis.

Ats. 24. Jūsų tarnybos pradžia tesiskaito tik 1923 m. birželio 1 d., taigi paleis Jus 1924 m. gegužės 1 d., t.y. įskaičius tarnybą savanoriu tarnautą laiką — 13 mėn. ir 11 mėn. (nuo 1923.VI.1) pašauktu datarnavimui. Tarnybos pradžios dabar tesiskaito tik du kartu į metus: pastojusiems kariuomenėn po birželio 1 d. — Sausio 1 d. ir pastojusiems po sausio 1 d. — birželio 1 d. Prieš tarnybos pradžią išstarnautas laikas tarnybą neįskaitomas.

Kl. 25. Tarnaujant man kariuomenėje mirė mano tėvas. Paliko motina našlė, jaunas brolis 11 met ir 4 sesers. Kadangi dabar aš likau vieninteliu jų globėju ar galiu būt paleistas iš kariuomenės ir kur kreiptis?

Gr. V. Ilgūnas.

Ats. 25. Gali, kadangi einant „Kar. Prieiv. Įst.“ 35 § mirus vieninteliui tinkamam darbui šeimos nariui arba jam nustojus sveikatos, tarnaujantieji kariuomenėje paleidžiami. Motina tesikreipia į savo apskr. naujokų ėmimo komisiją.

Kl. 26. Mano dėdė, neturėdamas vaikų, paėmė mane už sūnų. Dabar jis turi 65 metus ir jam reikalinga mano globa. Aš, mane šaukiant kariuomenėn, pavėlavau paduoti prašymą ir tapau priimtas tarnybą. Ar paleistų mane iš kariuomenės?

K. Kairys.

Ats. 26. Einant „Kar. Prieiv. Įst.“ 31 § raidė „a“ trims metams prieš šaukimo dieną įstatymų nustatyta tvarka įsūnytieji laikomi tikrais sūnumis ir naudojami visomis jo teisėmis. Taigi ir Tamsta, jeigu atatinai „Kar. Pr. Įst.“ 31 § raidės „a“ reikalavimui, turėjai teisės būti nepaimtas kariuomenėn. Dėdė tesikreipia į savo apskr. naujokų ėmimo komisiją. Prašyme reikia pažymėti pasivėlavimo paduoti prašymą priežastis.

Visiems kultūros žmonėms.

Visi mes norime savo kraštui gera ir laimės. Norime, kad mūsų kraštas pakiltų, sustiprėtų, kad niekas jo nedrįstų skriausti. Dirbame savo krašto laimei, kaip kas pajėgiame ir mokame. Bet tasai darbas vis delto silpnai eina ir tik dėl to, kad savosios kultūros pradai mažai vertinami. Mes gerai nusimanom apie kitų kraštų kultūras, bet vis mažiausiai pažįstam patys save, savo krašto kultūrą, jos praeitį. Nepažinę dar savo krašto, mes stveriamės, auklėdami kitus, svetimų kultūrų, svetimų kraštų, kurie visu kuo auklėjamam yra dar neįmanomi, nesuprantami. Auklėjimo ir mokymo pradžia tai savo gimtojo krašto pažinimas. Be to, gerai pažinti savo kraštas yra svarbu ir inžinieriui, ir gamtininkui, ir gydytojui, ir kitiems. Tik gerai pažinęs savo krašto gamtą, turtus, žmones, kultūrą, kiekvienas darbininkas savo darbo srity galės dirbti sėkmingai.

Universiteto studentai, pradėdami tyrimo darbą dirbti, tikisi iš savosios visuomenės kuo didžiausios pagalbos. Mūsų Universiteto profesoriai, įvairių mokslo sričių darbininkai mielai sutiko drauge dirbti ir tam darbui vadovauti. Tikimės, kad ir visuomenė taip pat aktingai prie šio darbo prisidės. Todėl „Lietuvių Studentų Kraštotyros Draugija“ kviečia visus prisidėti, kas kuo tik gali, prie šio svarbaus darbo, pirmiausia—visus mokytojus, kurie su savo mokiniais daugiausia gali pasidaruoti. Kaip tas darbas reikėtų dirbti „L. Stud. Kraštotyros Draugija“ skelbs laikraščiuos smulkius darbo planus ir šiaip jau nurodymus. „L. Stud. Kraštotyros Draugija“, pradėdama mūsų kraštotyros darbą, lauks ir plačiosios visuomenės prie to darbo prisidedant.

Valdyba: J. Norkus, pirmininkas, A. Salys, P. Butėnas, V. Butkus, nariai, J. Bukota, sekretorius.

Laiškas „Kario“ Redakcijai.

Gerbiamasai Redaktoriau!

Prašau neatsisakyti, įdėti į Tamstos vedamąjį laikraštį šį mano laišką.

Yra toksai, gabenamas iš Maskvos, nors pažymėta, kad eina Kaune, komunistinis laikraščiuukas. Tas laikraščiuukas dažniausiai mėtomas kareivių išeinamose vietose. Viename jo numeryje radau save ir mano brolių paminėtus. Ten sakoma: „Sarvuotų Traukinių Vadas Pulkininkas Kraučevicius — lenkas, dvarininkas“.

Aš ir mano brolis esame kilę iš Linkuvos valsč. Šiaulių apskr. Mūsų a. a. motutė buvo tikra lietuvaitė — Juozapavičaitė, gimus, užaugus ir palaidota Linkuvoje; jos giminės iki šiam laikui tebegyvena po kaimus Linkuvos valsčiaus; mūsų tėvelis — baltgudis, visą savo amžių savo juodomis rankomis dirbo savo dvidešimts dešimtinų sunkios raudono molio žemės „dvarą“ Spakšių kaime; tėvelis lenkiškai ir kalbėti nemoka.

Tai tokie mes „lenkai“, tokie „dvarininkai“. Apie tai visi Linkuvos apylinkės gyventojai žino; Linkuvoje mes esame gimę, ten užaugom ir ten pradėjom eiti mokslą liaudies mokykloje.

Visa tai pareiškiu ne dėl to, kad pasiteisinti prieš „suklaidintus“ komunistus, o dėl to, kad parodyti tiems to laikraštuko skaitytojams (jei tokių kur pasitaiko), kiek teisinga ta tiesa, kuria komunistai nori patraukti sau pritarimo ir užuojautos.

Pulkininkas leit. Kraucevičius.

1924-III-1 d. Kaunas.

Spaudiniai atsiųstieji Redakcijai.

Sportas vis labiau vystosi, tobulėja, darosi įdomesniu. 8-9 N. duoda labai daug gyvos sporto kronikos žinių. Iš didesnių straipsnių pažymėtini: K. Ralio — Visuomeninė ir valstybinė sporto reikšmė, Kp. C. — Dviratis kariuomenėje, labai įdomus O. Mintaučkienės — Iljinskaitės — Ritminiai šokiai ir plastika, ir t.t. Kariuomenei šis laikraštis būtinai reikalingas. Jo kaina dabar sumažinta — 15 Lt. metams (vieton pirmiau 20 Lt.).

Jėga ir Grožis. 3 (5) Nr. Kūno kultūros mėnesinis laikraštis. Leidžia Lietuvos Gimnastikos ir Sporto Federacija. Adresas: Kaunas, Laisvės Al. 3. Kaina metams 3 Lt.

Mums kariams, įdomiausias straipsnis tai K. Dineikos: „Gimnastikos pamokos kariams“, kuris parašytas, prisilaikant Kariuomenės Įsakymo 153 N. iš 1922 m. Autorius išdėsto gimnastikos lavinimosi programą. J. D., straipsnyje: „Tautinių žaidimų šventė“ ragina organizuoti per Ūkio Paroda tautinius žaidimus. P. Savukaitytės: Keli pedagoginiai žaidimai mokykloms, dalinai tinka ir kariuomenei, ypač per gegužines. Informacijų nedaug.

Majoras P. Ruseckas.

Redakcijos atsakymai.

Tėvynės Gynėjui. Dabar, kuomet sumažinti visur etatai, sunku su vietomis. Bandyk kreiptis į Piliesių Apsaugos Departamentą Kaune arba kuriam nors apskrityje į policijos valdybas, arba į pasienio apsaugas.

P. Susirūpinusiam. Pirmenybė savam apskritį, kitame gautum tik jeigu liktų nuo to apskričio norinčių ir turinčių teisės žemės gauti. Dėl gavimo žemės sklypo tvirtovėse paklausk Kauno ap. Žemės Tvarkytojo. Kokiu būdu patogiau Jums prašymas įteikti, tokiu ir įteikite.

M. Daukšui. Jūsų žinutė „Kariui“ netinka. Ji gal tiktų „Garniui“.

Ltn. Jakštui. Tamstos tautosaką atidavėme Krašto tyros Draugijai prie Universiteto, kuri jas renka. Žiūr. „Kario“ 10 Nr. „Didžiojo karo dainos“.

Nelaimingajam. Prašykis, kad statytų sveikatos tikrinimo komisijon, gal ir paleistų.

Juliui Umbrasui ir P. Bartkevičiui. Įskaitant savanoriu išstarnautą laiką kuomet išstarnausi du metu — paleis. Tik prie pareiškimo viršininkui reikės pridėti savanoriu tarnauto laiko pažymėjimą. Bet šaukiant turėjo tą pažymėt priėmimo formuliare.

K. Penikiui. Tuo klausimu kol kas nėra galutinai išdirbto įstatymo, taigi kategorijos savo atsargos liūdyme negalėsite ištaisyti. Jeigu kartais būtų mobilizacija, tai sveikatos tikrinimo komisija, nežiūrint Jūsų kategorijos, galėtų paskirti į nerikiuotę.

J. Januškaiti. Stojant Tamstai į kariuomenę reiškia, kad ne įstaiga Tamstą atleido, bet pats atsitraukė atliktumui karo prievolių, taigi algos pirmyn už mėnesį negalėtum gauti.

V. 5 p. p. Karo prievolių atlikime kitas negali pakeisti. Tenka pačiam atlikti.

Gr. Jackaniui. Tamstos minimas atsakymas „Karyj“ buvo įsibrukęs per klaidą. Tarnybos pradžia skaitosi nuo birželio 1 d ir jos reikia atsižūrėti.

Jaun. pusk. K. A. Kadangi yra kitas Jūsų brolis, taigi neatsižūrint į visas priežastis, Kar. Priev. Įst. neleidžia Jūsų paleisti iš kariuomenės.

Kyviliui. „K“ 10 Nr nieko nebuvo. Kalendorių siunčiame. Parašykite, kas apdr. laiške 574 Nr. buvo parašyta.

Nuo balandžio 15 d.

„RYTAS“

virsta didžiausiu laikraščiu Lietuvoje padidindamas du kartu savo formatą, išeina 7 valandą ryto. Savo skaitytojams Kaune pristatoma į namus. Kaina lieka po senovei.

Pusryčiams duoda tas žinias, kurios kit. laikraščiuose pasirodo tik dieną.

Valdžios ir biznio įstaigos skelbiasi be išimties.

Apsipažinti „Rytas“ siunčiamas kiekvienam, kas laiške prideda 25 centų pašto markę.

Fotocinkografija „Ostra“

Miškų g.
15 Nr.

Telefonas
875

rengia įvairias cinko ir vario
paprastas ir įvairiomis spal-
vomis klišes. Užsakymus
greitai atlieka. Karo įstai-
goms žymios nuolaidos.

Leidžia Vyr. Št. Karo Mokslo Skyrius. Redaktorius Majoras P. Ruseckas.

Valstybės spaustuovė. Kaunas, Kanto gatvė Nr. 14.